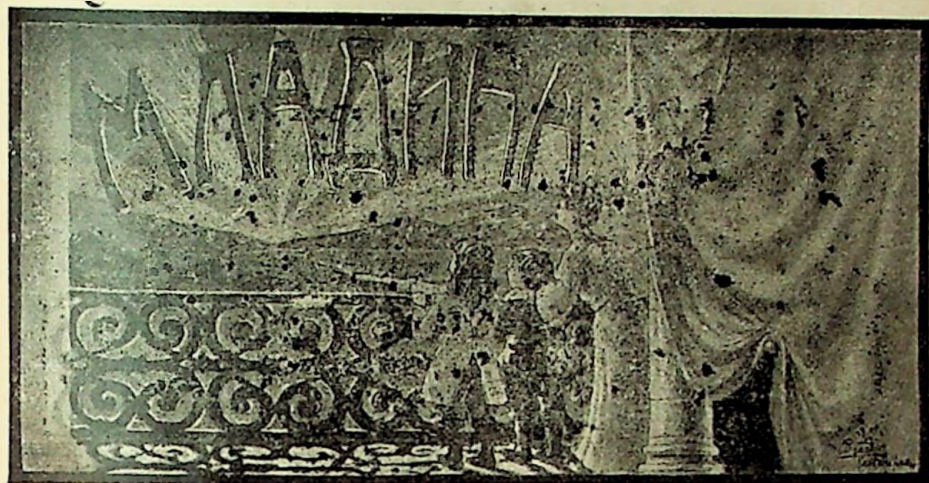

СПИСАНИЕ ЗА ДЪЦА.

Какъ дойде!

Хладна есенъ е настала
Вредомъ по земята,
И съ усмивка тя злокобна
Шепне на цѣтята:

Да сведатъ по-низко вече
Челца горделиви,
Да не мѣтатъ на широко
Погледи игриви . . .

Люб. Бобевски.

Крадецъ.

Отъ нѣколко дни крадецъ дебне да се промѣтне въ кѣщата на обушаря Н. Най-послѣ той сполучи да влѣзе и се скри въ зимника.

Въ това сѣмейство има четири челоуѣка: баща, майка, синъ и дѣщеря. Този вечеръ бащата отиде въ близкото читалище да прочете новитѣ вѣстници, синътъ—при учителя по цигулка, а въ кѣщи останаха майката и дѣщерята.

Скоро всичко утихна и крадецътъ побѣрза да излѣзе отъ зимника. Бѣрже се покатери по стѣлбата и влѣзе въ салона на кѣщата. Въ салона свѣти нощна малка лампица, та той може да види всички врати и прозорци.

Кражбата се почна отъ салона: на закачалката виси новиятъ балтонъ на обушаря; подъ него на пода сѣ новитѣ му ластици. Бѣрзо ги нахлу и си каза: „Какъвъ добѣръ човѣкъ! — излѣзълъ сѣ вѣхтия балтонъ, а за мене оставилъ новия!“

Слѣдъ това крадецътъ се опѣти къмъ работната стая на обушаря; но тя е затворена и скѣрца кога се отваря.

Отъ силното скѣрцане жената се стрѣсна и извика:

„Нима се завърна Никола? Много скоро, другъ пѣтъ се бавишъ повече отъ часъ, а сега си идишъ толкова рано, види се, нѣма нови вѣстници“.

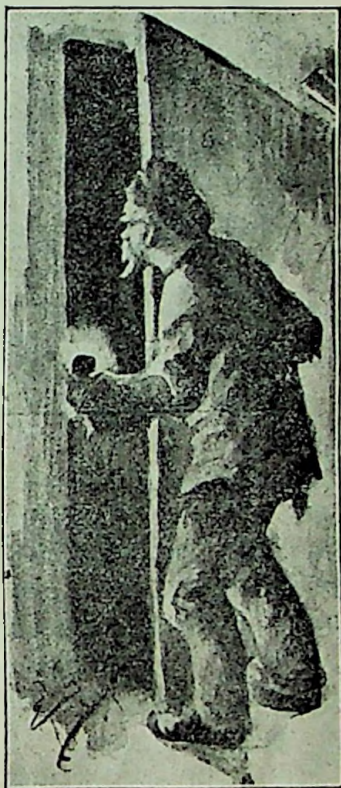
Крадецътъ замръзна на мѣстото си отъ тия думи на жената. Но скоро се съвзе и трѣгна

къмъ близкия прозорецъ да бѣга. Тамъ бѣше тъмно, та жената не го забѣлѣза. Като видѣ, че нѣма никой, тя се завърна пакъ при дѣтето си и си думаше: „Кой ли отвори вратата?“. Най-послѣ се успокои и рече: „Тя и други пѣтъ се е отваряла сама, може и сега да е направила същото“.

Крадецътъ не избѣга, а се върна пакъ въ стаята да обира. Ограби всички скѣпи нѣща и се приготви да бѣга. А въ това врѣме майката караше дѣтето да си учи урока отъ букварчето. То четѣше на гласъ, а тя внимаваше и го поправѣше отъ врѣме на врѣме.

Ето какво четѣше момченцето:

„По полето мравкитѣ се трудятъ цѣлъ день и събиратъ зимнина. Само щурцитѣ ходятъ празни и пѣятъ отъ сутринъ до вечеръ. Прѣзъ зимата мравкитѣ ядатъ събраната храна, а щурцитѣ измиратъ гладни. Работнитѣ хора приличатъ на мравкитѣ, а мързеливитѣ — на крадливитѣ мишки и щурци, затова често отиватъ въ затвора и умираатъ като тѣхъ“.

Крадецътъ чу всичко и си каза: „Това дѣте се учи още отъ малко на трудъ. затова никога нѣма да бере страхъ като мене тази нощъ. То ще яде сладко плодовѣтъ на своя трудъ и

никому не ще докара скръбъ, както азъ правя всѣка нощъ. То никога нѣма да влѣзе въ тъмната стая на затворника, а пѣкъ азъ всѣка минута мога да попадна тамъ. Не, отъ сега натаѣкъ и азъ искамъ да бжда „мравка!“

Слѣдъ тия думи той съблече тихо палтото, остави краденитѣ нѣща и скочи прѣзъ прозореца на улицата.

На другиятъ день крадецътъ влѣзе въ работната стая на единъ вѣстникарь. Тукъ той се услови да продава вѣстници. Слѣдъ половинъ часъ снощиятъ крадецъ вървѣше бърже изъ улицитѣ и викаше: „Купете си вѣстникъ „Трудъ“!

Тази работа е тежка, но честна. Тя всѣкога го връща веселъ въ сѣмейството му, когато кражбата може да го заведе въ затвора и отъ тамъ на бѣсилката.

Гроздоберъ.

По лозята шумъ и пѣсни
Носятъ се весь-день,
Гроздоберъ е, всѣки припка
Радостенъ, засмѣнъ.

Гроздето е зрѣло, сладко —
Божа благодать,
Веселъ прави, че го има,
Бѣденъ и богатъ.

А дѣцата какъ подскачатъ,
Че ще пиятъ *мъсъ*!
Младитѣ се днеска радватъ,
Старитѣ -- зимъсъ!

Люб. Бобевски.

Човѣкъ безъ късметъ.

(Народна приказка).

И малко единъ човѣкъ, който билъ много сиромашъ. Трудилъ се дълго врѣме, ала пакъ нищичко не можалъ да спечели. Едва проживѣвалъ. Тежъкъ му билъ живота. Всички селяни, които го познавали, казвали за него, че е човѣкъ безъ късметъ.

— Всичко до късметя, тъй си приказвали тѣ, затова и нищичко не може да спечели.

Слушалъ това единъ селски чербаджия и не можалъ да разбере, що е това късметъ.

— Такова нѣщо може ли да бѣде? чудилъ се той самичтъкъ, па мълчалъ и никого за това не запитвалъ. — Какво е това късметъ? Едни човѣци имали късметъ, затова си имали и къща, и дѣца, и поминтъкъ, а други човѣци нѣмали. Такова нѣщо може ли да бѣде?..

Но скоро той можалъ да разбере що е това, дѣто го казвали до късметя.

Случило се веднажъ, че тръгналъ сиромаштъ на пѣтъ. Вървѣлъ той и си мислѣлъ да ли ще може нѣщичко да спечели, като отива въ друго село на работа. Скоро стигналъ до една рѣка. На рѣката тънко мостче. Тукъ билъ и чорбаджията, който пристигналъ по-рано. Като забѣлѣзалъ че приближава до мостчето онзи сиромашъ, който билъ безъ късметъ, извадилъ изъ кисията си една жълтица, оставилъ я на мостчето, а той бързо се скрилъ до брѣга на рѣката.

— Чакай да видимъ какво ще стане, тихо си приказвалъ чорбаджията. Да ли ще може онзи сиромашъ да намѣри жълтицата на мостчето и да ли има, дѣто го казватъ, късметъ!..

Рѣкичката весело и пѣнливо протичала подъ мостчето, слънцето вече силно запекло, а оная жълтица лъщѣла на мостчето като ясна мѣсечина.

Его и сиромашътъ приближилъ до мостчето.

— Чакай да видимъ какъ минаватъ слѣпитѣ по мостъ, рекалъ сиромашътъ, затворилъ си очитѣ, сложилъ си рѣцѣтъ върху тѣхъ, стѣпилъ бавно на мостчето, като се залюлявалъ ту на едната си страна, ту на другата. И тъй слѣпишката прѣминалъ мостчето и пакъ тръгналъ напредъ.

А жълтицата все още лъщѣла като ясна мѣсечина...

Става чорбаджията, прибира жълтицата и я пустналъ при своитѣ другарки въ кисията си.

— Наистина, било до късмета! продумалъ той, като се засмѣлъ дори подъ мустакъ. Оставихъ му жълтицата, а той си затвори очитѣ да опита какъ слѣпитѣ минавали по мостъ. Настѣпи я дори, и пакъ не можа да я намѣри!..

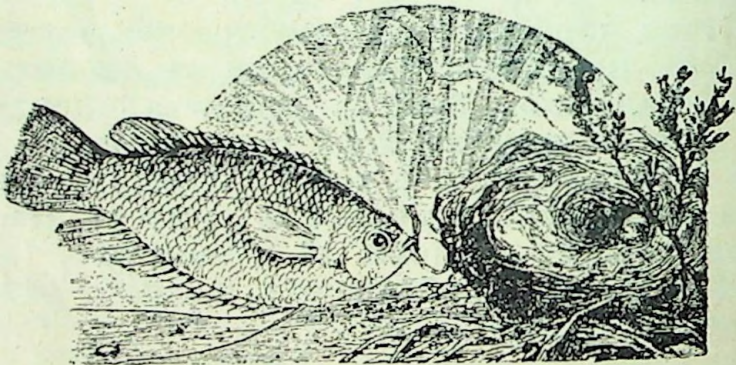
И доволенъ чорбаджията, тежко и бавно потеглилъ за селото си.

Риби, които си виятъ гнѣзда.

огато хората говорятъ за гнѣздото, тѣ обикновено си мислятъ за неговитѣ майстори—птицитѣ, безъ да имъ идва на умъ за рибитѣ. Но на свѣта се срѣщатъ и такива риби, които умѣятъ сѣщо тѣй майсторски да си виятъ гнѣзда като птицитѣ. Картинката, която виждате изписана тукъ, много ясно показва, какъ една отъ тѣзи риби си довѣршва гнѣздото.

Направата на тия риби твърдѣ малко се отличава отъ това на другитѣ имъ сестри. Подъ капакитѣ на хрѣлѣтѣ имъ има особени трапчинки, които могатъ да побиратъ доста вода и да я задържатъ нѣколко врѣме въ себе си. А това помага на тия риби да могатъ да живѣятъ по-вече врѣме на вѣнъ отъ водата.

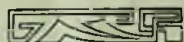
Гнѣздото си правятъ най-вече въ нѣкой жгълъ на блатото или езерото, между воднитѣ трѣви, а понякога и въ самата тина.

Гнѣздото имъ е направено много изкустно отъ дългитѣ листа на воднитѣ трѣви и е закрепено на тѣхнитѣ жилави стебла, за да не може водата да го отнесе. Когато гнѣздото е готово, тогава женската риба снася въ него хиляди яйца (хайверъ). Дордѣ не се излупятъ яйцата, рибитѣ не се отдѣлятъ отъ гнѣздото си, а го пазятъ най-грижливо.

Ищомъ се излупятъ малкитѣ риби, тѣ въ начало не се отдѣлятъ отъ гнѣздото, защото то имъ служи за защита отъ многобройнитѣ неприятели. Въ това врѣме тѣ намиратъ и достатъчно храна въ него, защото родителитѣ имъ сж се погрижили още отъ рано да имъ набавятъ, за да не загинатъ отъ гладъ.

Подъ закрилата на родителитѣ си, малкитѣ рибки се упражняватъ да плаватъ изъ широкото море.

Тия риби се вѣдятъ изъ китайскитѣ морета.

Ще ни напустне.

— Що ходишъ тѣй умисленъ,
О, щъркелъ дългокракъ?
Отъ нѣщо ли се плашишъ, —
Отъ кой ли страшенъ врагъ?

— Та ти си тъй любезенъ,
Тъй милъ и близъкъ намъ,
И врагове тукъ нѣмашъ,
До колкото азъ знамъ !

— Момченце, право казвашъ,
Но зимата е менъ
Врагъ зълъ... Ще ви напусна
Слѣдъ нѣкой и другъ день !

Люб. Бобевски.

Есенни дни.

алко по-малко се изминаватъ горещинитѣ лѣтни и все по-рѣдко и по-рѣдко се чуватъ сладкогласнитѣ пѣсни. День слѣдъ день слънцето все по-късно изгрѣва, все по-рано залѣзва. Сутринъ и вечеръ врѣмето става отъ хладно по-хладно.

Ей тамъ надъ сградата черковна птици-лѣстовици една по една се събиратъ, сградата почерняватъ, чуруликать съ сладкия си гласъ —

сѣкашъ, мжчно имъ е да се раздѣлятъ съ насъ — негдѣ за малко се прѣскаатъ и отново пакъ заедно се сбиратъ.

Щъркелитѣ дългокраки не клопатъ вече съ клюноветѣ си червени, рѣдко ходятъ изъ ливадитѣ зелени. И тѣ почватъ на купчинки да се сбиратъ, за пжтъ да се готвятъ. Слѣдъ тѣзи приготовления, съ хиляди дѣтски съжаления, една сутринь, отъ най-стария прѣдвождани, отлетѣха къмъ топлия югъ.

Не слѣдъ много и лѣстовички по тѣхъ отидоха, не слѣдъ много и тѣ отлетѣха. Вечеръ се чуватъ гласовѣтъ на птицитѣ отъ небето, които високо прѣлетяватъ надъ полето. Взеа да се мѣркатъ все по-често жерави въ жгълъ наредени — отъ никого непридружени — къмъ югъ да отиватъ и скръбни гласове да издаватъ. Тѣзи тѣхни гласове ни напомватъ за настѣпающитѣ есенни дъждове.

* * *

Дѣцата почнаха по-често градината да обикалятъ, около овошкитѣ често да се навѣртатъ. Съ дѣтско нетърпение чакатъ тѣхното узрѣване. Ябълкитѣ почватъ да се червенѣятъ, крушитѣ и дюлитѣ — да жълтѣятъ. Лозята почватъ да се посѣщаватъ все по-често и по-често...

Ето че и гроздобера дойде и се измина. Обраха се и овошкитѣ. Едно по-едно прибраха хората всичко отъ полето. Нѣма вече тамъ радостенъ гласъ, нѣма вече радостенъ шумъ, нѣма сладкогласнитѣ пѣсни!... Всичко затихнало... Рѣдко се мѣрка човѣкъ по-полето. Нѣма тамъ радость, нѣма веселба!

* * *

Небето вече не е тъй ясно и синьо, както по-рано. Отъ сѣверъ все по-често се задаватъ облаци и покриватъ цѣлото небе. Тъмно и мрачно е небето.

Слънчевитѣ лъчи тъй силно не грѣятъ. Листата на дърветата почватъ да жълтѣятъ. Едно по-едно отъ вѣтъра люшкани тѣ съ тихъ шумъ и съ скръбъ запоена, на земята падатъ и я съ нова листена постелка покриватъ.

Вѣтрътъ започва да духа начесто, отъ врѣме на врѣме почва дъждъ да вали, до като найсетнѣ се закрати и по цѣли дни и ноци той тихичко си рѣмони.

Топлитѣ дни вече не се вѣстияватъ. Студентѣ дни на често почнаха да се явяватъ. Птицитѣ отлетѣха. Овошкитѣ узрѣха. и се обраха. Листата окапаха. Дърветата оголѣха. На никждѣ вече нѣма радостъ, нигдѣ веселба! Всичко се приготвя да посрѣщне новата, съ снѣжна, бѣла прѣмяна, гостенка -- зимата.

Въ безводнитѣ мѣста.

Кой не се е скиталъ изъ нѣкоя сѣнчеста
Гора или изъ нѣкое зелено поле на наше-
то мило отечество България! И въ едното и въ
другото мѣсто той е видѣлъ лжкатушни рѣки и
бистри изворчета, които подканятъ пѣтника да
седне около тѣхъ и да си срѣбне отъ бистрата
имъ водица.

Слѣдъ малко ето, че пѣтникътъ влиза въ
своето село или градъ. И тамъ ще му се мѣрне
още отъ далечъ кладенецъ, рѣчица или шуртя-
ща чешма.

Има много страни въ свѣта, надарени отъ
природата като България, съ изобилна вода. Въ
всички тия мѣста хората прѣкарватъ честитъ
животъ, защото безъ вода не се живѣе.

Но по земята се срѣщатъ и такива страни,
въ които рѣдко се срѣщатъ рѣки, извори и кла-
денци. Тѣ се наричатъ безводни и пусти мѣста.
Кой не е чувалъ нѣщо за пустинята Сахара —
отечеството на арабитѣ, която е пълна само съ
пѣсъкъ! Въ нея пѣтникътъ по цѣли дни не
може да види ни вадичка, ни блато, ни кладе-
нецъ, ни изворче. Такива безводни мѣста се срѣ-
щатъ повече изъ старото отечество на турцитѣ.
Мнозина отъ тѣхъ сѣ ги напуснали и сѣ дош-
ле да заграбятъ нашитѣ хубави мѣста и да ни
измѣчватъ въ робство цѣли петъ вѣка.

Въ безводнитѣ мѣста по цѣли мѣсеци не
вали капка дѣждъ. Прѣзъ тия сухи дни за пѣт-
ника и тамошния жителъ наставатъ тежки ми-

нути. Водата се свършва навсѣкждѣ. Само въ едно отдалечено мѣсто ще се запази нѣкое изворче, което населението пази като очитѣ си.

Всѣки часъ при изворчето дохождатъ хора съ голѣми стомни и ги пълнятъ съ малки гърнета. Тия стомни сѣ оплетени наоколо съ прѣчки, за да се не чупятъ.

Като си напълнятъ съдветѣ, натоварватъ ги на грѣбъ и отиватъ на кръстопѣтищата. Тамъ отъ минута на минута викатъ: „Хж, вода, хжж...! Който е жаденъ, нека дойде при мене да го напоя!“

Изморениятъ пѣтникъ или работникъ се опѣтва къмъ водоносеца и чака да му налѣятъ вода. Въ това врѣме брадатиятъ водоносецъ навежда внимателно стомната на грѣба си и налива вода въ една прѣстена паничка, която подава на жадния пѣтникъ.

Тя не е студена като нашата вода, а е топла и безвкусна, ала той я пие, защото безъ нея ще умрѣ отъ жажда. Въ паничката не остава нито капчица, защото за нея ще трѣбва да плати около една стотинка.

Клетитѣ спромаси, какво ли правятъ тамъ като нѣматъ пари за хлѣбъ даже, си казвахъ

отпонапрѣдъ. Но сега не ги okayвамъ, защото зная, че тѣ ставатъ *водоноси* и печелятъ прѣхраната си като продаватъ вода.

Много пѣти ние не харесваме водата и изливаме цѣлата чаша и стомна. А горкитѣ араби пазятъ и капкитѣ.

Макаръ жителитѣ на безводнитѣ мѣста да се мѣчатъ за вода и храна, но тѣ си пазятъ отечеството повече отъ насъ. А ние съ своитѣ постоянни раздори на нѣколко пѣти сме изгубвали свободата си и сме робували съ вѣкове.

Какво наказание ще бѣде за насъ, ако нѣкога паднемъ роби и ни пратятъ да живѣемъ въ пѣсѣчливитѣ земи, а тукъ останатъ да живѣятъ нашитѣ мѣчители.

Обичайте, дѣца, своята райска България и я пазете като очитѣ си.

Царь и войникъ.

(Народна приказка)

лужилъ единъ войникъ дваисеть години на царя и никога не го е видѣлъ. Наканилъ се веднажъ, та отишелъ при него.

— За кого дойде, войниче? запиталъ го царьтъ.

— Служилъ съмъ дваисеть години, а пъкъ още не съмъ видѣлъ какъвъ царь имаме, отговорилъ войникътъ. Искамъ сега да го видя.

— Добрѣ. Ами научи ли нѣщо, като си служилъ дваисеть години? пакъ го запиталъ царьтъ.

— Кой, азъ ли?

— Да, ти!

— Е, научихъ, отговорилъ войникътъ.

И започналъ царьтъ кротко да го разпитва.

— Войникъ, обърналъ се царьтъ, като си научилъ нѣщо, я тогазъ кажи ми, далечъ ли е края на земята?

— Не е далечъ! бързо отговорилъ войникътъ.

— Ами отъ гдѣ знаешъ, че не е далечъ?

— Не е далечъ, защото сутринъ слънцето изгрѣе, а пъкъ вечеръ залѣзе. . . .

— Далечъ ли е небето?

— Не е далечъ!

— Отъ гдѣ знаешъ?

— Зная. Когато ходятъ колата по небето, чуватъ се и на земята. . . .

— Е, тогазъ, кажи ми сега, далечъ ли е онзи свѣтъ?

— Далечъ е, царю, много е далечъ!

— Отъ гдѣ знаешъ?

— Какъ да не зная. Баща ми и майка ми отдавна сж отишли тамъ и пѣкъ още никакъвъ хаберъ не ми е пристигналъ отъ тѣхъ. . . .

Позасмѣлъ се царьтъ, потупалъ кротко войника по рамото, наградилъ го, па го пустиналъ.

Братчета.

Ний сме двама вѣрни братя —
Двамата съсъ батя;
Всѣки день така се водимъ,
На школó катъ ходимъ.

Зли момчета катъ ни виждатъ,
Много ни завиждатъ,
Но не смѣй да ни нагази
Тоя, що ни мрази.

Мама чисто ни облича,
Татко ни обича,
И учителя ни харенъ
Много ѱ благодаренъ.

Ц. Калчевъ.

Слънчеви лъчи.

ъ гората е тъмно и прохладно... Дърветата израсли на гъсто, оплѣли клонетѣ си, събрали листата си, не даватъ на слънчевитѣ лъчи да сгрѣятъ влажната земя. . . На високо и широко се разтилатъ клонкитѣ на брезитѣ, липитѣ, осенитѣ, букацитѣ и др. . .

Долу, при тѣхнитѣ дънери, на студената земя, расте трѣва, тънка и висока. Тукъ-тамъ тя е прошарена съ сини, жълти и червени цвѣтя.

Но трѣвата и цвѣтята не сѣ весели и доволни. . . . Тѣ сѣ сѣрдѣли на високитѣ дървета и често говорили:

— Защо сте израсли така на гѣсто? Защо сте сплели клонетѣ и листата си и не давате на бистрия дѣждецѣ да омие и накваси нашитѣ сволчета?! . . .

— Азѣ не мога да живѣя безѣ вода, — сѣрдито говорѣла дѣтелината.

— А за насѣ не пропускатѣ слѣнчевитѣ лѣчи. . . Ние не можемѣ безѣ слѣнце, то е нашия животѣ! . . . — оплаквали се цвѣтята.

Въ гѣстия шумакѣ спокойно стоялѣ стариятѣ бухалѣ и подслушвалѣ оплакванията на трѣвата и цвѣтята. Той раздрусалѣ перошината си, оперилѣ уши, разтворилѣ нокти и сѣ дебелѣ гласѣ извикалѣ:

— Мѣлчете вие, никакви! . . . Азѣ сѣмѣ радостенѣ, че брезитѣ и липитѣ така гѣсто растатѣ! За мене е нужна тѣмнината! . . . Въ този шумалакѣ живѣя спокойно; окото на ловеца не може да проникне вѣтрѣ. Това мѣсто е моето царство! . . .

— Браво, bravo! . . . изкрѣкала свраката, и азѣ обичамѣ такива мѣста.

— И ние сме радостни и доволни отѣ гѣститѣ шумаци. Дѣцата нѣма да развалятѣ нашитѣ гнѣзда и рожбитѣ ни спокойно ще отраснатѣ, — извикали сѣ единѣ гласѣ славеятѣ, синигерѣтѣ и мушитрѣнчето.

Настѣпила ноцѣта. Въ гората настанало мракѣ и нищо не можело да се познае. Птицитѣ заспалѣ въ гнѣздата си; бубулечкитѣ се скрили

подъ листата. Зайцятъ почиватъ въ дупкитъ си. Само ежътъ шумоли и пълзи изъ влажната пж-течка и търси червеи за храна.

Въ тази мъртва тишина отъ врѣме на врѣ-ме се чува страшното бухане на бухала. Неговитъ очи свѣтятъ и търсятъ жертва. . . Тѣ не искатъ слънчевата свѣтлина. . .

Но слънчевитъ лъчи сж нуждни и на закъс-иѣлия старецъ въ гората. Той не вижда нищо.. страхува се да не падне. . . Побутва съ тояж-ката си, за да се оправи изъ пжтя.

— Господи! кога ще излѣза на свѣтлото поле! . . . Кога ще изгрѣе слънцето, за да видя що има около мене! Слънчевитъ лъчи дълбоко огрѣватъ нашата душа! . . . Мене ме мжчи горската тъмнина! — тихо си шепнѣлъ старецътъ и страховито крачелъ напрѣдъ изъ горската пжтека.

Мома бойвода станала.

(Народна пѣсень).

Дѣ се е чуло, видѣло —
Мома войвода да стане
На седемдесетъ момци дружина,
На момци — седемдесетъ и седемъ!
Мома войвода говори
На своята вѣрна дружина:
— Дружина вѣрна, сговорна,
Хайде си нишанъ турете,
Нишанъ турете — *златъ*¹⁾ пръстенъ —
Да се на него биеме:
Който прѣкара прѣзъ пръстенъ —

1) Златъ = Златенъ.

Той ще войвода да стане
На седемдесетъ момци дружина,
На момци — седемдесетъ и седемъ!
Всички на нишанъ мѣрили —
Най послѣ мома войвода,
Тя си прѣзъ прѣстенъ прѣкара, —
Че си войвода станала
На седемдесетъ момци дружина,
На момци — седемдесетъ и седемъ.

* * *
Дѣ се е чуло, видѣло —
Мома войвода да стане!

Хр. Боневъ.

Редаторъ: Н. Гайтанджиевъ. Издава Научното д-во
„Отецъ Паусий“ въ гр. Казанлъкъ.

Замислена...

СПИСАНИЕ ЗА ДЪЦА.

Отъ далече!

Бързай, момко, че те чака
 Стара майка,
 Що за тебе три години
 Само вайка!

Отъ печалба ти се връщашъ,
 Това зная;
 Стара майка тебъ те чака
 Тамъ, на края!

Тамъ, на края — надъ селото,
 При върбака
 Съ мисль будна. съ погледъ
 жаденъ

Тя те чака!